

DE POETA A POETA
36 POETES COMENTEN
36 POEMES DE MÀRIUS TORRES

De poeta a poeta
36 poetes comenten 36 poemes de Màrius Torres

A cura de Josep Camps i Imma Farré

AULA *Màrius* TORRES

Pagès editors

Aquesta edició ha estat possible gràcies a un ajut de la Institució de les Lletres Catalanes.

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Agraïments:

Maria Bohigas Sales

Margarida Prats Ripoll

Servei de Biblioteca i Documentació de la Universitat de Lleida

“TROSSOS” és una col·lecció
de l’Aula Màrius Torres
www.catedramariustorres.udl.cat

Consell d’edició:

Jaume Aulet (Universitat Autònoma de Barcelona), Xavier Macià (Universitat de Lleida), Jordi Malé (Universitat de Lleida), Montserrat Roser (University of Kent), Donatella Siviero (Università degli Studi di Messina) i Joan Ramon Veny (Universitat de Lleida).

© 2017 dels poemes, els hereus de Màrius Torres

© 2017 dels comentaris, els seus autors

© 2017 de la supervisió científica, l’Aula Màrius Torres

© 2017 d’aquesta edició, Pagès Editors

Sant Salvador, 8. 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

DL L 1011-2017

ISBN: 978-84-9975-889-3

Primera edició: setembre de 2017

Impressió:

Arts Gràfiques Bobalà, SL

Sant Salvador, 8. 25005 Lleida

Relligat:

Enquadernacions Prats XXI, SL

Reservats tots els drets

Taula

Justificació	9
De poeta a poeta	11
Dia clar, per Jaume Pont	12
La torre, per Rosa Fabregat	20
«Dolç àngel de la Mort, si has de venir, més val...», per Pere Rosselló Bover	24
Febrer, per Joan Pomar Mir	30
Paraules de la Nit, per Josep Borrell	36
«He dit al meu cor, al meu pobre cor...», per Pere Antoni Pons	42
«En el silenci obscur d'unes parpelles closes...», per Clara Mir	48
El combat dels poetes, per Blanca Llum Vidal	52
La nit dels vagabunds, per Eduard Sanahuja Yll	58
Sonet propiciatori, per Amat Baró	64
Cançó a Mahalta, I. «Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels...», per Dolors Miquel	70
Cançó a Mahalta, VI. «Com dos infants que van per un bosc de rondalla...», per Jordi Cornudella	76
Lorelei, per Susanna Rafart	84
<i>Abendlied</i> , per Antoni Clapés	92
Bon dia d'octubre, per Anna Montero	96
Al Present, per Anton Not	100
Presència, per Eduard Batlle	106
«La galerna i el llamp, el torb i la tempesta...», per Víctor Verdú	110
Paraules de la Mort, per Salvador Oliva	116
Música llunyana, en la nit, per Joan Perelló	122
El Temple de la Mort, per Màrius Sampere	126

TAULA

Silenci de jardí, per Ramon Guillem	128
«Com un nounat, dejú de la llet de la mare...», per Joan Francesc Dalmau	132
La Mort, en un matí d'abril, per Marc Granell	138
La Ciutat Llunyana, per Carles Duarte i Montserrat	140
Molt lluny d'aquí, per Lluís Maicas	146
«Per què és trista la font que s'ha estrocat...», per Magí Sunyer	152
Rellotge de sol, per Francesc Culleré	156
«Tot és lluny, en la nit. I la distància...», per Albert Mestres	162
«Així un núvol es fon i deixa el cel més blau...», per Pere Pena	166
«Dispars de caçadors sobtant la tarda clara!...», per Juanjo Manau	172
La lectura dels àngels, per Júlia Zabala	178
«Aviat, als asils i als bancs de la ciutat...», per Vicent Salvador	184
Camins fondals, per Bernat Huguet	188
Hanníbal i jo, per Josep Pedrals	192
El poeta i els esquiroles, per Jordi Pàmias	196
Índex de poetes	203
Índex de poemes comentats	205

Justificació

Aniversari

Que en els meus anys la joia recomenci
sense esborrar cap cicatriu de l'esperit.
O Pare de la nit, del mar i del silenci,
jo vull la pau —però no vull l'oblit.

MÀRIUS TORRES (1942)

Quan Màrius Torres va escriure aquest poema, havia complet trenta-dos anys i, amb la inseparable malaltia que el tenallava des d'en feia set, el seu darrer aniversari li servia de pretext per a verbalitzar poèticament, a tall de pregària, el seu íntim desig de reposar i de perviure, d'harmonitzar un cop superat el trànsit del dolor a la joia, mort i vida, cos i esperit, sense obviar les ferides (personals, familiars, cíviques) que es pellaven a l'ànima del poeta, en un moment en què encara no havia pogut veure la seva obra aplegada en un volum.

Amb el llibre que el lector té a les mans, li manllevem el pretext i l'afany de mantenir ben viva la seva veu lírica, ja que pretenem contribuir a commemorar dues efemèrides relacionades amb la vida i l'obra de Torres: el setanta-cinquè aniversari de la seva mort (Puig d'Olena, 1942) i el setantè de la primera edició de les seves *Poesies* (Coyoacán, Mèxic, 1947). D'ençà d'aquesta publicació que Joan Sales impulsà a l'exili, la poesia de Màrius Torres va passar a ser coneguda i aplegada en diferents antologies, a influir els escriptors coetanis i a formar part del bagatge literari de diverses generacions de lectors catalans, captivats per la intensitat sentimental i moral del missatge transmès, per la profunda espiritualitat de les seves composicions, per la musicalitat dels seus versos i per la depuració formal i lingüística dels seus poemes, entre altres aspectes.

De poeta a poeta parteix d'una idea de Salvador Escudé, membre del comitè organitzador del II Simposi Internacional Màrius Torres, i es concep com un diàleg polifònic entre el poeta lleidatà i altres poetes dels diversos territoris de parla catalana i de totes les generacions i estètiques, els quals, breument i des de la seva perspectiva personal, fan la lectura d'un poema de Màrius Torres triat per ells mateixos. Si bé és cert que cada un dels trenta-sis poemes que amb entusiasme

i generositat han respost a la nostra crida s'encara a una composició diferent, en les seves aportacions en comenten amb profusió variable d'altres, i tots plegats apunten als nuclis neuràlgics de l'univers literari de Torres, amb la qual cosa eixamplen el sentit dels seus poemes. I volem subratllar el fet que els interlocutors de Màrius Torres no són en primera instància crítics literaris, que apliquen amb justesa i mètode els instruments d'anàlisi d'aquesta disciplina literària, sinó altres companys de combat poètic que, sota el seu prisma singular, posen al descobert els sentits plurals que estotja la poesia de Torres i alhora, i de manera indestriable, ens obren les portes a la seva pròpia manera de sentir i de viure el fet poètic. Evocacions, cartes, poemes, proses poètiques, però sobretot lectures freqüent i d'igual a igual, atesa la compartida condició de *sagittaris damnati* i en constant combat amb el fons i la forma del poema, des de l'admiració i el reconeixement a l'home i a la qualitat inestimable de la seva obra.

De poeta a poeta constitueix, també, una nova antologia de poemes de Màrius Torres, l'elecció dels quals ha estat solament limitada a la no repetició. En aquest sentit, aporta, d'una banda, un catàleg representatiu de composicions que han passat a formar part indiscutible del patrimoni literari i cultural de les generacions poètiques posteriors i, d'altra banda, presenta al lector altres poemes que, a diferència de «Dolç àngel de la Mort...» o «La Ciutat Llunyana», per citar-ne dos dels títols més destacats, no han tingut la sort de formar part del corpus canònic de la poesia catalana del segle xx, malgrat que en el nou context històric, social i col·lectiu malden també per establir un renovat diàleg amb els lectors d'avui.

Els trenta-sis poemes d'aquest recull segueixen fidelment el text publicat per Margarida Prats en la seva edició de les *Poesies de Màrius Torres* (2010), establert a partir del darrer estadi de composició controlat pel poeta, i els presentem als lectors en l'ordre cronològic de creació que aquesta investigadora ha aconseguit reconstruir i fixar.

De poeta a poeta, en definitiva, és el tribut d'aniversari amb el qual esperem donar compliment a la voluntat expressada per Màrius Torres en el poema que encapçala aquesta presentació i ajudar a consolidar la posició de la lírica torresiana dins de la nostra tradició literària i en la memòria col·lectiva de les noves generacions de lectors.

Índex de poetes

BARÓ, Amat: Sonet propiciatori	65
BATLLE, Eduard: Presència	107
BORRELL, Josep: Paraules de la Nit	37
CLAPÉS, Antoni: <i>Abendlied</i>	93
CORNUDELLA, Jordi: Cançó a Mahalta, vi. «Com dos infants que van per un bosc de rondalla...»	78
CULLERÉ, Francesc: Rellotge de sol	157
DALMAU, Joan Francesc: «Com un nounat, dejú de la llet de la mare...»	133
DUARTE I MONTSERRAT, Carles: La Ciutat Llunyana	141
FABREGAT, Rosa: La torre	21
GRANELL, Marc: La Mort, en un matí d'abril	139
GUILLEM, Ramon: Silenci de jardí	129
HUGUET, Bernat: Camins fondals	189
MAICAS, Lluís: Molt lluny d'aquí	147
MANAU, Juanjo: «Dispars de caçadors sobtant la tarda clara!...»	173
MESTRES, Albert: «Tot és lluny, en la nit. I la distància...»	163
MIQUEL, Dolors: Cançó a Mahalta, i. «Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels...»	71
MIR, Clara: «En el silenci obscur d'unes parpelles closes...»	49
MONTERO, Anna: Bon dia d'octubre	97
NOT, Anton: Al Present	101
OLIVA, Salvador: Paraules de la Mort	117
PÀMIAS, Jordi: El poeta i els esquirols	198
PEDRALS, Josep: Hanníbal i jo	193
PENA, Pere: «Així un núvol es fon i deixa el cel més blau...»	167
PERELLÓ, Joan: Música llunyana, en la nit	123
POMAR MIR, Joan: Febrer	31
PONS, Pere Antoni: «He dit al meu cor, al meu pobre cor...»	43
PONT, Jaume: Dia clar	13
RAFART, Susanna: Lorelei	86
ROSSELLÓ BOVER, Pere: «Dolç àngel de la Mort, si has de venir, més val...»	25

Índex de poetes

SALVADOR, Vicent: «Aviat, als asils i als bancs de la ciutat...»	185
SAMPERE, Màrius: El Temple de la Mort	127
SANAHUJA YLL, Eduard: La nit dels vagabunds	59
SUNYER, Magí: «Per què és trista la font que s'ha estrocat...»	153
VERDÚ, Víctor: «La galerna i el llamp, el torb i la tempesta...»	111
VIDAL, Blanca Llum: El combat dels poetes	53
ZABALA, Júlia: La lectura dels àngels	180

Índex de poemes comentats

<i>Abendlied</i>	92
«Així un núvol es fon i deixa el cel més blau...»	166
Al Present	100
«Aviat, als asils i als bancs de la ciutat...»	184
Bon dia d'octubre	96
Camins fondals	188
Cançó a Mahalta, I. «Corren les nostres ànimes com dos rius paral·lels...»	70
Cançó a Mahalta, VI. «Com dos infants que van per un bosc de rondalla...»	76
«Com un nounat, dejú de la llet de la mare...»	132
Dia clar	12
«Dispars de caçadors sobtant la tarda clara!...»	172
«Dolç àngel de la Mort, si has de venir, més val...»	24
El combat dels poetes	52
El poeta i els esquirols	196
El Temple de la Mort	126
«En el silenci obscur d'unes parpelles closes...»	48
Febrer	30
Hanníbal i jo	192
«He dit al meu cor, al meu pobre cor...»	42
La Ciutat Llunyana	140
«La galerna i el llamp, el torb i la tempesta...»	110
La lectura dels àngels	178
La Mort, en un matí d'abril	138
La nit dels vagabunds	58
La torre	20
Lorelei	84
Molt lluny d'aquí	146
Música llunyana, en la nit	122
Paraules de la Mort	116
Paraules de la Nit	36
«Per què és trista la font que s'ha estroncat...»	152
Presència	106

Rellotge de sol	156
Silenci de jardí	128
Sonet propiciatori	64
«Tot és lluny, en la nit. I la distància...»	162